

Jääkäripataljoona 4, sen toisen komppanian "sotapäiväkirja" löytyy digitoituna. Kirjoittelen sitä tähän, niin saamme käsityksen, millaista oli Raudun Vepsan kylässä ennen talvisotaa. Päiväkirjan kirjoittajan käsiala ei ole kirkonkirjojen tasoa mutta koetan selvittää ylöspanijan ajatukset. Päiväkirja alkaa 7.10.1939 ja viimeinen merkintä on 19.12.1939.

Kuvassa on Vepsassa ollut vartiotori, joka esiintyy myös tuossa päiväkirjassa. Kuva Loposet, Kuusenkanta. Pari muuta kuvaa ovat päiväkirjan kansi ja maitotilaukeama.

Tekstissä olevat Ossit ovat Kujastensuu talosta Suvenmäeltä. Ja Matti Komi on Orjasaareassa asunut, jonka kanssa komppanialla oli myös tarvikekauppoja.

Muistiinpanoja sotaharjoituksista 1939

7.10.1939 Oltiin majoittuneina Petäjärven emäntäkoulun luona. Majoitus oli hyvä ja olot kaikin puolin miellyttävät.

8.10. Rakennettiin katos kenttäkeittiölle ja ruokatarpeita varten sekä parannettiin muuten olosuhteita. Kenraali Öqvist kävi leirillä.

9.10. Petäjärveltä lähtö klo 14.30. Toimitusjoukkue läksi vasta klo 15 tienoissa, sillä auto ei toiminut kunnollisesti ja lähtö siitä syystä viivästyi. Tuntuu siltä, että mobilisoidut autot ovat kovin heikossa kunnossa.

10.10. Esteiden valmistamista ja majoitutusta parannettiin.

11.10. Tehtiin estetöitä ja se kokemus, että jo valmistuksen järjestelyssä on paljon puuhaa. Puuttuu paljon erilaisia tarveaineita. Esik. kiikarista (hyvästä kiikarista) on puute, samoin taskulampuista, pattereista, pentsiinipulloista, käsikr. jne.

Erik. panin merkille, ettei sotaretkellä tarvita muita papereita kuin mitä laatikossa on. Kirjat pitää kantahenkilökunnan palauttaa lähtiessä.

12.10. Edelleen estetöissä ja piikkilangan ajossa, jota ajettiin Metsäpirtistä. Rakennettiin suomalaisia esteitä, murroksia ja ampumahautoja.

Veden saanti huonoa, sillä kaivot kuivia.

13.10. Estetöitä tehtiin samoin kuin eilenkin. Venäläisiä rajan toisella puolella runsaasti, joka oli todettu muinakin päivinä. venäläisten esiintyminen on varmaan lavastettua sillä ratsuväki, auton jne, kiertävät varmaan jotain lenkkiä.

14.10. Käytettiin kokonaan estetöissä, asetarkastuksia iltaisin.

15.10 Jumalanpalvelus klo 12. Huoltamisessa klo 9-11.45. Alusvaatteiden pesu ja kaikki korjaukset on suoritettava yksikön toimesta. Varusteiden vaihto ja tarvikkeiden saanti on hankalaa. Pitää saada lähtiessä uudet lujat varusteet, sillä ne kuluu paljon esteiden ja amp.hautojen kaivamisissa. ellei varastolta saa vaihtoa niin vaihdettiin alokkailta. Pojille annettiin 2 tunnin iltaloma, 2 erässä klo 17-19 ja 19-21.

16.10 Sulkutöissä. Metsä oli erittäin märkä joten työt olivat edellisestä paljon vaikeutuneet. Kivet joilla hv-esteet suljetaan, olivat jo aikaisemmin järjestetyt niin, että ne pienellä työllä kaatuivat paikoilleen.

Lääk alikers Saisvin perustavia paikkoja tiedustelemassa. Auto ei vetänyt rinteitä sillä puuttui lumiketjut ja yöllä satoi märkää lunta. Tehtiin keittiölle katos, joka on välttämätön olemassa, ettei sada keittäjien päälle.

Patojen laittoa on myöskin ollut koko ajan ja vettä patoutunut kokolailla. Nyt satanut lumi.

Sitten 14. vasten yöllä sattui hälytys syystä, että SK miehet ampuivat toisiaan kohti 5 laukausta, jolloin Vepsassa olevat tähystäjät heittivät haarakaukoputken tornista ja alkoivat vetäytyä Maanselkään päin. Jääk Karvinen ja jääk Suutarinen menivät jälleen tähystystorniin ja olivat siellä aina klo--.

Kohekosin? meni taloon.

Siviiliväestöä pakeni Vepsasta aina vänr Salmisen linjalle saakka, josta hän peräännytti väestön takaisin, sillä siihen mennessä oli jo saatu puhelimitse tieto asian todellisesta tilasta ja vänr Salminen vapautti joukkueensa asemista. Samana yönä sattui vielä toinenkin seikkailu. Eräs vartiomies seiso vartiopaikassa. Hän alkoi kuulla ähkimistä erään aidan alta. Huusi ken siellä säädetyt kerrat. Mutta tulija ei pysähtynyt vaan eteni. Vartiomies ampui kaksi kertaa. Ja seuraus, sika makasi kuolleen ja 10 possua tutkivat ihmetellen emäänsä, joka niin äkkiä pysäytti etenemisensä.

Kerrottiin, että venäläinen lentokone ammuttiin alas rajalla ja paloi aivan rajaviivan lähellä.

Eräs ansa räjähti 15.-16. yöllä. Ja neljä SK miestä kuoli tai haavottui.

16.10. aamulla eräs viestiosaston jääk menetti henkensä auto-onnettomuudessa Leinikylässä, pää murskaantui.

Tykistötulta kuului venäläisten puolella Luutn Steven oli ampunut itsensä ...

17.10. Totesin, ettei bentsiinipullojen tikut syty jos ne pahasti kastuvat paitsi, että ne on tulitikun avulla sytytettävä ja kun tikku on syttynyt, palaa se kyllä vedessäkin, lumessa jne. Sassit perustettiin ja tiedusteltiin tiet taakse päin.

18.10. Ilm. asemäärät. Eilinen havainto, ettei autoilla pääse minnekään ellei ole lumiketjuja, joten niitä tilattiin. Suoritettiin edelleen raivaus ym. töitä. Elintarp. inventointi suoritettiin.

19.10. Töissä takarajalla, raivaus hv-esteet jne. Ruokakuljetus sinne klo__.

3 lentokonetta mutta lensivät ne siksi korkealla, ettei koneiden kansallisuutta voitu todeta. Eikä niitä ammuttu samasta syystä. Ilma: vähän pakkasta ja tuuli voimakas. Mitään erikoista ei tapahtunut. Ansavaara.

20.10. Töissä takarajalla harvennus ja hv-esteet. Muonitus suoritettiin paikan päällä. Sää kaunis ja vähän pakkasta.

21.10. 1.joukkue suoritti viimeistelyjä edessä, toiset takana. Työaseiden korjausta. Huom. täytyy ehd.olla työkalulaatikossa 2 kavaahöyloä ja yksi voisi olla vähän isompi pari viiloa. Sillä sotaretkelläkin KO välineitä tarvitsee. (pikkuisen epäselvä teksti)

22.10. 2.joukkue perunain ajossa, työn suoritus hidasta sillä pienistä kellareista on niitä vaikea saada. Tänäpä totesin, että kyllä räätäli ja suutari ovat välttämättömät sodassa, sillä vaatteiden ja saappaiden ym varusteiden korjausta on riittämiin. Takka on vaikea saada mitään rintamalle koska sielläkin on puute varusteista.

surulliselta tuntui katsella taloja, jotka ovat autioina. Kaikesta päättäen rajan kansa on erittäin isänmaallista ja uskonnollista. Kohtaisin eräässäkin pienessä mökissä, joka oli jätetty autioksi mutta tuvassa taulussa oli seuraavat sanat: "Se on täytetty". Tehtävä oli heidänkin osalta täytetty. Poika seiso rajavartiostossa, toiset pakosta lähetetty pois. Taulun vierellä kaksi muuta, toinen tasavallan presidentti, toinen sotaväenpäällikön. Eräässä talossa taulu, jossa sanottiin: "Seisomme käsi kädessä" ja jokaisessa talossa tai mökissä tauluja, joissa uskonnollisia kuvia tai esineitä. Sitä paitsi valtion päämiehen kuva, sotaväen päällikkö, sotamarsalkka ja piiripäällikkö Sihvon oli paikka jokaisessa talossa. Naiset olivat poissa kaikkialta mutta kolme nuorta poikaa tapasin Suvenmäen kylässä.

Perunoita tuotiin Ossin talosta noin 10 hl, jotka pantiin Loujkolan kellariin. 50 litr maitoa Liisa Ossilta, Asemalta. 30 litr Huttulasta.

23.10. Vasten yöllä oli ammuttu meidän tähytystornia ryssän puolelta. Yksi heikkomielinen poika mennyt ansaan ja 3 muita sotilaita. Kerrottiin myöskin, että kaksi res.ups olisi myöskin saanut saman lennon. Inventointia tehtiin taloissa jälleen. Hälytysjärjestys, onnistui hyvin.

Tussia pitää olla mukana ja tussikyniä laatikossa sillä peitepiirroksia tehtäessä tarvitaan niitä ehdottomasti.

24.10. Evakuoitiin Suvenmäen taloista elintarpeita, komppania estetöissä Kuolemanlaaksossa.

25.-26.10. edelleen suoritettiin estetöitä.

27.10. Estetyöt , muonitus siellä. Pyykin pesu 2 naista. Maidon osto lopetettiin. Joka toinen päivä perunakeitto 600g perunaa mieheen. Tehtiin katos keittiön luokse ja uusi käymälä.

28.10. Hv-esteiden teko. Piikkilangan vetoa. Pesijät töissä. Tilasin 5 kpl paitoja, 5 kpl alushousuja, 5 pari jalkarättejä.

Saatu varastoon pataljoonasta varusteita seuraavasti

Hanskoja 5 paria

paitoja 5

alushousuja 5

jalkarättejä 5 paria

kintaita 5 paria

sormikkaita 5 paria

saappaita 20 paria, Kiviniemestä

saappaita 5 paria pataljoonasta

villapaitoja 5 kpl.

29.10. komppanian antamat laskut

Maitoa Lempi Ossilta 111 litr maks.

Maitoa Huttulasta 30 litr maks.

Perunoita Matti Ossilta 550 kg 28.10.39

Perunoita Matti Ossilta 150 kg 22.10.39

Heiniä 50 p kilolta yht 400 kg

Lipeäkiveä osuusk.

Kangasta osuusk.

Kangasta Pietiäisen kaupasta

perunoita Matti Komilta 509 kg

perunoita Matti Komilta 500 kg

perunoita Ossilta 700 kg

Maksu Matti Komille 27.11.39 mennessä. Maksamatta 30.11.39 2239 kg perunoita.

Sitten on maitotilistä koko aukeama, en laita sitä mutta koko marraskuun aikana komppania oli käyttänyt tuon listauksen mukaan mahdottoman määrän maitoa. Komppanian vahvuus on listassa myös, 173-177 välillä se liikkuu ja päivän kokomäärä maitoa on noin 44000 litr. panisin pilkun ja saisin luvuksi 440 litraa päivässä, jolloin miestä päälle maitoa olisi ollut noin 2,5 litraa. Oikeampi luku on varmaan 44 litraa päivässä. 20.11. päivän lukema on pilkun kanssa, muissa lukemissa ei pilkkuja vilahtele. Kuvassa näkyy tuo maitotilin sivu, siitä noita lukuja voi ihmetellä.

Pyykinpesijät

perjantaina 2 naista 28.10.39

lauantaina 2 naista 29.10.39

maanantai 1 nainen 30.10.39

tiistaina 2 naista 31.10.39

Pesusta jäivät saamatta Tekla Ossi: pyykinpesusta 2 päivää pesivät siskonsa kanssa 100,- maksamatta.

400 kg heiniä a/65p Matti Pehkonen – 260,-
olkia 50 kg maksamatta.

29.10. Siirtyi pois 3. joukkue Launolasta ja 3.komppanian joukkue alistettiin meille, Sot koti saapui.
30.-31.10. Estetöissä takarajalla.

Sitten puuttuu sivuja tai kirjaaminen on sekaisin, koska seuraavaksi ollaan jo joulukuussa.

Päiväkirjan kirjoittaja on laittanut ylös seuraavasti

”Taistelumuistoja”

30.11.39 klo 6.45 Sota alkoi siten, että venäläinen rupesi pommittamaan tykistöllään klo 6.45 Vepsan kylää etupäässä mutta heti aluksi putoili kranaatteja Maanselälle ja asumustemme taakse 75 m:n päähän metsään. Kuormaus suoritettiin kaikessa rauhassa ja joukkueet valmistautuivat lähtemään aseimiinsa notkoihin. Koko päivän meikin keskeytymättä ampui venäläiset patterit aluettamme ja erittäin vaaralliseksi muodostui Kuolemanlaakson menevä tien suunta, josta kulki kuljetustiemme etulinjaan. Ja samana päivänä eteni vihollinen Tiaisennotkoon, jossa poja ampuivat aika paljon vihollisia.

1.12.39 Aamulla alkoi jälleen tykistötuli klo 6.40, tuleen vastasivat tehokkaasti oma tykistömme. Kaiken päivää ampui omat ja vihollinen toisiaan. Eräs kranaatti haavoitti kolmea jääkäriä klo 7 tienoissa. he olivat jääk Lämsä takaraivoon, jääk Kokko otsaan ja jääk Suutarinen olkapäähän. haavat eivät kuitenkaan olleet hengenvaarallisia, sillä niiden vihan vaimensi teräskypärä. Taistelua käytiin melko kiivaasti ja klo 18 tienoissa valvontalinja luovutettiin viholliselle. Res. ups kok. Jussilainen toimi hyvin reippaasti tappelun aikana. Rohkealta tuntui alik Otrosenkin toiminta kuljettaessaan muonaa tykkitulituksessa Vepsaan ja Anttolan tienhaaraan.

2.12. klo 5-6:n välillä alkoi jälleen tykiistötuli, molemmin puolin. Tällöin taisteltiin Orjanristin tienhaaran omistamisesta. Pojat tappelivat erittäin urhoollisesti. Krh:t ja hv-tykit ampuivat hyvin molemmilla linjoilla. Väns lehto toimi erittäin kylmäverisesti hv-tykkien kanssa Maanselän etelä suunnassa edellisenä päivänä.

klo 11.30 alkoi näkyä hyökkäysvaunuja Kuolemanlaaksossa ja vihollinen yritti tehdä useita hyökkäyksiä mutta hyökkäys aina tyrehtyi.

Komppanian komentopaikka joka alussa oli Maanselän mäellä oli kaiken aikaa kranaattitulesa ja kuljettuani komppanian päällikön luokse, jouduin jokseenkin joka kerta vihollisen kranaattitulen kohteeksi. Ne räjähtelivät aivan lähellä 50 m päässä. Kerran viedessämme keittiötä tuli niin kova krh sulöku Vepsan ja Liippuan tienhaarassa eteläpuolelle, että täöytyi hetkeksi pysähtyä Maanselän nuorisoseuran luokse ja sitten jatkettiin heti kun keskitys loppui. Ja ruokailu suoritettiin onnistuneesti.

Samassa ruok paikassa haavoittui alik Laukkanen.

klo 20 tienoissa vetäytyivät poikamme toiseen linjaan Orjanristin luo. Siihen ei kyllä olisi ollut mitään pakkoa, sillä sisuunnuttu saatiin vihollinen työnnettyä Liippuan suunnassa takaisin mutta jostain muusta syystä vetäännyttiin toiseen viivytyklinjaan. Hyökkäysvaunuja esiintyi päivän kuluessa aina silloin tällöin mutta ne eivät saaneet mitään huomattavaa aikaan. Ne suojasivat ja ampuivat estellessämme ja siinä niitä joitain tuli tuhottua.

Näin tämä päiväkirja tuli lähes sanasta sanaan ylöskirjoitettua, muutama tosi epäselvä kohta oli mutta jospa tuo ajatus kuitenkin selvisi. Tuon päivän 2.12. jälkeen seuraava kirjaus oli vasta 19.12 silloin ei enää Rautu ollut maisemissakaan.

Valitettavasti kirjoittajan nimeä ei löydy ja tekstin sisällöstä voisi päätellä sen olevan enempi vapaamuotoinen selostus sotapolusta ja tapahtumista. Jotenkin tulee komppanian vääpelin käsiala ja toimiala mieleen.

Joka tapauksessa mielenkiintoinen kuvaus tuokin on sitä mitä tapahtui ennen sodan alkua syksyll 1939 Raudun Vepsassa.